

HUISZWALUWNEST TELLINGEN IN 1984 EN 1985.

Inleiding:

Zoals bekend, worden in ons werkgebied al enkele jaren de nesten van Huiszwaluwen geteld. Hoewel ik mij had voorgenomen de resultaten van die tellingen jaarlijks in de Korhaan te publiceren, is dat er in 1984 helaas niet van gekomen. Daarom zullen in dit artikel in een keer de resultaten van de afgelopen twee jaar besproken worden.

De resultaten van de hele onderzoeksperiode zijn reeds eerder in een aantal artikelen in de Korhaan beschreven (1-3).

De tellingen worden in principe elk jaar op dezelfde wijze uitgevoerd. Ook in de afgelopen twee jaar is aan de opzet geen wezenlijke verandering aangebracht. In het broedseizoen worden er, zo mogelijk, twee bezoeken afgelegd. Het eerste bezoek vindt meestal plaats in juli en het tweede liefst in augustus. Er wordt geteld in een twintigtal telgebieden, waarvan de meeste werden onderzocht door een of meer vaste tellers of telsters. In een aantal plaatsen zijn er in de afgelopen periode wel wat mensen gestopt met tellen. Gelukkig zijn daarvoor vrijwel overal vervangers of vervangsters gevonden. Alleen in Vreeland en Nigtevecht wordt momenteel niet meer geteld.

De telresultaten:

De in 1984 en 1985 gevonden aantallen nesten zijn te zien in tabel 1. Zoals ook in de vorige verslagen is gedaan, zijn hierbij ook weer de gemiddelde aantallen nesten gegeven. Deze waarden zijn opnieuw vastgesteld en gelden voor de totale periode van het onderzoek, dus voor de periode van 1978 tot en met 1985.

In een aantal gevallen is, tussen haakjes, het geschatte aantal nesten voor een bepaalde plaats gegeven. Dit is gedaan als er een correctie nodig was, omdat er in de betreffende plaats niet of niet volledig is geteld.

Hoe groot de veranderingen van het aantal gevonden nesten zijn, kan men zien aan de verschilpercentages, die eveneens in de tabel te zien zijn. Deze getallen geven het procentuele verschil aan tussen het huidige gemiddelde aantal nesten en de waarde die gold voor de periode van 1978 tot en met 1983. Deze waarden zijn dus een maat voor de invloed van de uitkomsten van de afgelopen twee jaar op het totaal. In verreweg de meeste plaatsen laten de uitkomsten van 1984 en 1985 gezamenlijk dus een negatieve, neergaande trend zien. Slechts vier plaatsen blijken een stijging te hebben. Deze stijgingen vallen echter in het niet bij de veel sterkere dalingen van het aantal nesten in de overige plaatsen. Dat blijkt duidelijk uit de verschillen in de laatste kolom van tabel 1. Relatief grote dalingen zien we in Loosdrecht, Huizen, Weesp, Bussum en in Nederhorst den Berg. Daarbij moet men natuurlijk wel bedenken dat de werkelijk aantallen niet gelijk zijn.

In Huizen, bijvoorbeeld, was het gemiddelde 104 nesten. Nu is dat ruim 87 nesten, dus een afname van 17 nesten gemiddeld. De gevonden aantallen, 34 en 44 nesten in de afgelopen twee jaar, liggen dan ook ver onder het gemiddelde. In Loosdrecht is het gemiddelde gedaald van 80 naar ruim 68. Kijken we naar het gevonden aantal nesten in Loosdrecht, dan valt op dat vooral in 1985 heel erg weinig nesten zijn gevonden. Er werden slechts 23 nesten gevonden, dat is 130 nesten minder dan in het "topjaar" 1979. Ook in Bussum lijkt de teruggang erg groot. Daar gaat het in werkelijkheid, gelukkig, slechts om enkele nesten.

Tabel 1 overzicht van Huiszwaluwnesten in het Gooi e.o.

<u>Plaats</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>Gemiddeld</u>	<u>Vershil (%)</u>
Ankeveen	10	25	23,5	- 6,0
Baarn	7	2	5	0,0
Blaricum	27	25	37,5	- 8,5
Bussum	5	9	8,6	-11,0
Eembrugge	34	32	42,8	- 7,1
Eemdijk	23	19	22,9	- 2,7
Eemnes	47	51	45	+ 3,7
's-Graveland	37	33	48	- 8,3
Hilversum	- (10)	- (10)	20	-
Hollandse Rading	7	8	6,7	+ 6,7
Huizen	34	44	87,4	-15,6
Kortenhoef	56	59	61	- 1,9
Laren	0	0	0,8	-
Loenen	46	26	45,6	- 7,8
Loosdrecht	46	23	68,4	-14,2
Muiden/Muiderberg	112(162)	132(172)	146	- 5,2
Naarden	58	54	48,6	+ 5,3
Nederhorst den Berg	42	12	41,6	-10,5
Nieuwersluis	15	9	10	+ 8,7
Nigtevecht	- (3)	- (3)	15,8	-
Vreeland			18	-
Weesp	33	36	50,6	-11,3
Totaal	639(712)	599(662)	38,8	- 4,8

Hoewel het aantal nesten in Muiden en Muiderberg ook lager is dan in 1981, toen daar 304 nesten werden geteld, zijn er dit jaar weer wat nieuwe nest- plaatsen gevonden met enkele tientallen nesten. (zie ook tabel 2, met de gegevens van de kolonieën). Deze nesten werden gevonden door Adri Vermeule, die bij deze vondst nog vermeldde dat de betreffende nestplaatsen al langer gebruikt moeten zijn. Mede door deze nieuw ontdekte nesten is het aantal nesten veel hoger (132 stuks) dan in 1984, toen er slechts 54 nesten werden geteld. Helaas is over 1985 geen opgave ontvangen van Muiden, zodat het totaal aantal nesten, dat in de tabel staat vermeld slechts weinig hoger lijkt te zijn. Hiermee is bij de gechatte aantallen voor deze plaats echter wel rekening gehouden.

De kolonieën.

Het aantal gebouwen met een nesten-kolonie, waarbij het aantal nesten bijeen meer dan 10 stuks is, is in de afgelopen jaren ook teruggelopen. Van de 10 kolonieën in het begin van de jaren tachtig, waren er in 1984 nog maar 6 over. In 1985 zijn het er weer meer, omdat er in Muiderberg (of in de gemeente Muiden?) twee boerderijen werden gevonden langs de Dijkweg met respectievelijk 34 en 35 nesten op de huisnummers 8 en 10. Tabel 2 geeft een overzicht daarvan. Zoals te zien is in deze tabel, is het aantal nesten op het eerste adres in Muiderberg nu onder de norm voor een kolonie. In Eembrugge is helaas een kolonie verwijderd in verband met schilderwerk. Overigens worden er in het algemeen vrij regelmatig nesten door bewoners verwijderd. Dit is voor deze soort waarschijnlijk een vrij grote bedreiging. In Kortenhoef, en vermoedelijk ook in Muiden, is het aantal nesten op de van vroeger bekende kolonieën nu ook sterk verminderd. Het schoolgebouw in Eemdijk is vorig jaar geheel afgebroken. Gelukkig gebeurde dat na het broedseizoen. Deze kolonie echter zal in de toekomst dus ook niet meer bestaan.

Tabel 2, Overzicht van kolonie-plaatsen.

<u>Plaats</u>	<u>Adres</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>
Eembrugge	"bouwbedrijf"	16	17
Eemdijk	"schoolgebouw"	12	18
Eemnes	Meentweg 67	13	13
Muiderberg	Dijkweg 1	?	(3)
Muiderberg	Dijkweg 2	18	18
Muiderberg	Dijkweg 8	?	34
Muiderberg	Dijkweg 10	?	34
Naarden	"Naarden-International"	21	16
Weesp	Utrechtseweg 118	18	16

Windrichting.

Zoals ook reeds in de voorgaande periode was gevonden zou er een voorkeur kunnen zijn voor een noordelijk of oostelijke windrichting. In 1984 bleek dit ook weer uit een steekproef over bijna 90 % van de nesten. Voor 136 nesten werd de richting opgegeven in niet meer dan 4 verschillende windstreken. De resultaten in 1984 waren gemiddeld: noord 43,4 % (31), oost 31,6 % (31), zuid 17,6 % (16) en west 7,4 % (22). De getallen tussen haakjes zijn de gemiddelden over 1981 tot en met 1983, die ter vergelijking zijn vermeld. In 1984 was het aantal nesten in de westelijke richting dus vrij laag. Dit is echter niet zo vreemd, want reeds eerder is gevonden dat de spreidingen vrij groot zijn.

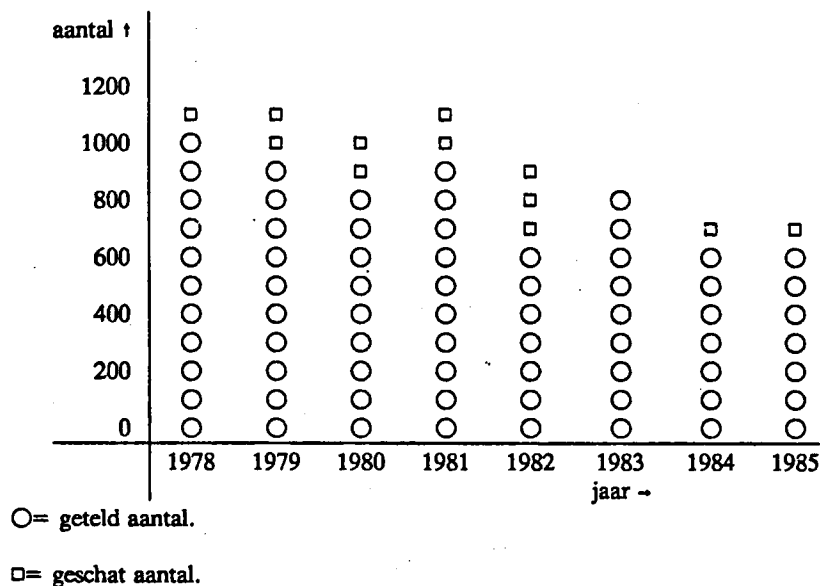
Het is dan ook nog steeds de vraag of deze uitkomsten veel zeggen. Voor ruim 400 nesten werd de windrichting in 8 windstreken gegeven.

De uitkomsten (ook van 1984) waren: noord 15,5 % (14), NO 15,5 % (12), O 22,1 % (17), ZO 13 % (16), ZW 7,1 % (8), W 8,7 % (12) en ZW 11,4 (9). Voor 1985 is er geen berekening gemaakt voor de gemiddelde windrichting, maar de resultaten op de telformulieren geven geen aanleiding voor grote veranderingen in de orientatie van de nesten.

Enkele bijzonderheden en samenvatting.

Zoals ook in het verleden al was gebleken, zijn ook nu weer de meeste nesten gevonden op adressen die vaak al jaren in gebruik zijn. In Breukelen werden vrijwel alle nesten gevonden op gebouwen die pas na 1960 zijn gebouwd. Dit blijkt ook in Muiden het geval te zijn. Dit blijkt uit de opgaven van de tellers uit 1984. Uit de opmerkingen die op sommige formulieren waren ingevuld blijkt dat het houden van een tweede ronde in augustus voor dit onderzoek erg nuttig is. Zo bleek in 1984 in Kortenhoeve, dat er in augustus nog 3 nesten bijgekomen waren. Ook werd er dat jaar daar een nest gevonden op een pas geveerde ondergrond. In Nederhorst den Berg werd er datzelfde jaar opeens een adres echter een teruggang van 7 nesten naar slechts 1 nest vastgesteld. Als verklaring daarvoor werd opgegeven dat de gevel het jaar ervoor (in 1983) opnieuw geschilderd was. Bij de tellingen van 1985 werden er in Ankeveen 3 adressen gevonden waar twee maal werd gebroed. Dat komt daar neer op circa 30 % van de adressen.

Zoals uit figuur 1 blijkt, loopt het aantal nesten de laatste jaren behoorlijk terug. De juiste oorzaak daarvan is helaas niet goed bekend. Veel huisbewoners vinden de nesten maar vies en lastig en gaan dan soms helaas ertoe over nesten te verwijderen. Het zou goed zijn als dit op een of andere manier beperkt zou kunnen worden. Misschien kunnen de tellers hiertoe bijdragen door in dit soort gevallen wat voorlichting of informatie te geven aan de bewoners.



Figuur 1, Totaal overzicht.

Medewerkers.

In de jaren 1984 en 1985 hebben de volgende mensen aan de tellingen meegewerkt: Y. Bosman, P. Dieperink, N. Dwars, L. Dwars-v. Achterberg, H. Hardon, A. van Klaveren, N. Klippel, W. Leurs, P. Lodewijkx, J. Meijer, L. Mudde, A. Pluister, M. v. d. Pol, H. Reddingius-Schreuder, J. Reddingius, T. Stoker, J. Terlouw, A. Vermeule en R. Willemstein. Ik wil iedereen hierbij graag hartelijk bedanken voor de medewerking!

Literatuur.

1. Dieperink, P. Huiszwaluwtelling 1979, de Korhaan jaarg. '80, pp. 51-56
2. Lambalgen, C.A. van. Huiszwaluwtellingen 1980, de Korhaan jaarg. '81 pp. 61-66
3. Kole, R.A. Huiszwaluwnesttellingen 1981, 1982 en 1983, de Korhaan jaarg. 18(1):21-25